

Pismo fra Bonicija Rupčića upućeno fra Dominiku Mandiću u Rim*

Mnogopoštovani!
Evo Vam šaljem po našem biskupu dva pisma od s. Olge**. Jedno je za msgr. O' Rosatya, a drugo za njezine roditelje. Vi upravite s njima kako znate. Kaže da je u pismo za roditelje stavila nekoliko svojih fotografija i svoga djeteta, pa je izašlo tako debelo.

Olga je obično. Nema nikakva zanimanja, niti ga može tražiti u ovakvoj političkoj atmosferi. Ja sam joj savjetovao da pusti sve kraju i da se brine za se i dijete, da ne bi svratila pozornost vlasti na se. Sa prehranom nekako prolazi. Ja sam joj ono uručio na vrijeme. Malo višu sumu predao joj je nazad jedno mjesec dana neki nepoznati gospodin iz Zagreba. Ovdje je velika skupoća, pa novaca ne može biti previše. Ako možete dobiti još što-god za nju, pošaljite sada po Čuli. Ko zna, kad će se pružiti ovakva prigoda.

Nedavno mi je ona pričala da je dobila neodakle pismo, u kojemu joj je rečeno da se spremi za put u Italiju i da ode na ovdašnji tal. konzulat i digne putovnicu. Otišla je odmah tal. konzulu ali joj je ovaj odgovorio da ne može nikako dobiti putovnicu radi političkih razloga: radi oca i muža. Ne zna sama što će sada poduzeti u tom pogledu. Ja se za to ne mogu zauzimati radi špijunaže.

Ona zadnja suma koju ste mi poslali po fra o. Dioniziju, uglavnom je porazdjeljena. Potvrdu Vam o tom ne mogu još poslati. Prva je suma razdjeljena samo među postradale Srbe, a ova je samo među naše postradale. Novac je upravo prispio kad su stradali naši krajevi od četnika. Ja sam shvatio iz Vašega pisma, koje ste mi tada poslali, da se može tako razdijeliti, pa je tako i učinjeno.

Nazad 10 – 15 dana prešli su Nijemci i naši legionari i u istočnu Hercegovinu.

To je izazvalo veliko veselje među našim svijetom. Talijani su jako kivni na Nijemce zbog ovoga njihovog gesta. Ne zna se kakav je dogovor bio među njima. Jedne noći Nijemci su se našli u istočnoj Hercegovini i odmah je strašna panika zavlada među četnicima. Nigdje se nijesu oprli Nijemcima, nego samo u Tasovčićima kod Čapljine, ispalili su nekoliko metaka na Nijemce. Nijemci su odmah blokirali selo. Nekoliko su četnika ubili, ostale su pohvatili, koji nijesu prije pobjegli u šumu. Još traje racija na četnike. Nije ih mnogo pohvatano. Računa se samo oko 3.000. Ostali su se odmetnuli u šumu. Kažu da Nijemci pohvatane četnike gone na rad u Njemačku. Vođe četnika i viđenije Srbe uzeli su Talijani u zaštitu i sklonili ih na sigurno mjesto.

Očito je da Nijemci hoće da zaštite Jadransku obalu od eventualnog iskrcavanja. Ne pouzdavaju se u Talijane. Zato su i htjeli da likvidiraju sa četnicima. Izgleda, da će se i Talijani morati povući iz nekih naših mjesta. Već pomalo napuštaju Mostar: 3 njem. i naše divizije nalaze se u našoj neposrednoj blizini. Govori se, da će naši i Nijemci zauzeti i braniti čitavu našu obalu.

Ne zna se kako će se stvari ovdje dalje razvijati. Ako dođu opet ustaše do izražaja, bit će osveta i ubijanja kao i nazad 2 godine. Ne daj, Bože, da dođe do toga. Kako sada neki misle i govore, ničim se ne bi mogli spriječiti, da izvrše svoj naum.

U Provinciji ništa nova. Vizitatora još nema. Mi mu se odavno nadamo. Kod nas sve obično. Svijet se nekako promeće. Godina do sada jako dobro ponijela. Osobito su dobra bijela žita. Taman sinoć pala je lijepa kiša. Nije baš bilo ni zasušilo. Gladi ima još ali narodu je sada nekako toplije pri duši, jer se nada da će brzo

moći naći nešto i kod sebe. I kod nas u samostanima osjeća se priličito da je ratno gladno vrijeme. Ima osobito klerika dosta ispaćenih. Bojati se je posljedica na mladeži kao i poslije zadnjega rata. Ima ih nekoliko koji su već obolili na plućima. Svatko zna, da je rat i da se ne može imati sve što je potrebno. Ali ipak da se je pokazalo više ljubavi i mara sa strane starješinstva, moguće da bi se dosta toga spriječilo. Gimnazija na Brijegu svršila je prošle subote. Morali su obustaviti rad

jer su istrošene živežne namirnice. Opet je više radila nego ijedna gimnazija u BiH. I nama će na teologiji brzo svršiti škola. Jedan je tečaj bogoslova završio na M. Uskrs, a drugi će se završiti na ljeto.

Ne znamo zašto Čule ide sada u Rim. Do sada se živi s njim lijepo. Nema nikakvih ispada ni s jedne strane.

Kako Vi i svi naši? Javite se sada po Čuli opširno. Ako bude što važno, javite svakako.

Vas, fra Karla, fra Vitomira i sve naše po redu mnogo i srdačno pozdravlja i želi Vam svako dobro

Vaš fra Bonicije
M., 26. V. 43. ✍

* Tekst donosimo u izvorniku. Ispravljene su samo poneke gramatičke nepravilnosti ako je za to bilo potrebno radi razumljivosti.

** S. Olga je kći Momčila Ninčića, ministra vanjskih poslova u jugoslavenskoj izbjegličkoj vladi za vrijeme Drugoga svjetskoga rata, a žena istaknutoga komuniste Avde Hume.

Iz sadržaja

IZ LJETOPIISA	4
STRATIŠTA	26
POBIJENI	29
GLAS O MUČENIŠTVU	31
GLAS O ČUDESIMA	40
ODJEK U PUKU	41
DJELA POBIJENIH	42
NATJEČAJ	43
POVIJESNE OKOLNOSTI	50
PODLISTAK	51

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«, XVIII., 1 (33), Široki Brijeg, siječanj – lipanj, 2025.

Broj zaključen 31. prosinca 2024.

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

fra Miljenko Stojić, vicepostulator

LEKTURA I KOREKTURA:

Zdenka Leženić

ADRESA:

Kard. Stepinca 14, 88220 Široki Brijeg
Avenija G. Šuška 2, 10040 Zagreb

VEZA:

tel.: +387 39 700-325

faks: +387 39 702-936

e-pošta: mostar@pobijeni.info

internet: www.pobijeni.info

GRAFIČKI PRIJELOM I TISAK:

FRAM-ZIRAL, Mostar

GLASILO IZLAZI POLUGODIŠNJE:

siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

CIJENA POJEDINOG PRIMJERKA:

3 KM; 1,5 EUR

GODIŠNJA PRETPLATA (S POŠTARINOM):

BiH 8 KM; HR i EU 9 EUR; CH 9 CHF; SAD 14 USD;

Canada 14 CAD

ŠLANJE PRETPLATE, DOBROVOLJNIH PRILOGA...:

a) poštanskom uputnicom

b) UniCredit Bank d.d. Mostar; Korisnik: Hercegovačka franjevačka provincija; Svrha: prilog Vicepostulaturi tekući račun: 3381602276649744

devizni račun:

IBAN: BA393381604876650839

SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

Urednikova riječ

FRA MILJENKO STOJIĆ

Dragi čitatelji!

Nakon punih godinu dana opet smo pred vama. Pripremali smo ubrzano pokretanje ovoga našega postupka na biskupijskoj razini, što će, nadamo se, uskoro uslijediti. U sljedećem broju bit će više o svemu. A ovom broju povećali smo broj stranica kako bismo nadoknadili neizlaženje *Stopama pobijenih* u srpnju.

Dovršavaju se polako spomen-orgulje na Širokom Brijegu u čast hercegovačkih pobijenih franjevaca. Ako Bog da, jednoga dana bit će one ne samo u Gospinu svetištu nego i u svetištu hercegovačkih franjevačkih mučenika. Naravno, kada ih Crkva proglasi takvima. Sada ustrajno skupljamo svjedočanstva i dokumente da bi se to što prije dogodilo. Stoga koristimo i ovu priliku zamoliti sve vas koji nešto znate da nam to što prije dojavite. Nema veze ako ste to nekada već rekli nekom svećeniku, možda to nije došlo do Vicepostulature. Isto tako nemojte razmišljati da to što znate nije tako važno. Možda baš to upotpuni mozaik kojemu je nedostajao samo taj kamenčić.

Nastavljamo i s vanjskim uređivanjem mjesta gdje su ubijeni franjevci na Širokom Brijegu jer je uprava Hercegovačke franjevačke provincije, na čelu s provincijalom fra Slavkom Soldom, Široki Brijeg već početkom ovoga stoljeća proglasila središnjim žrtvoslovnim mjestom Hercegovačke franjevačke provincije. Ubijeni franjevci, naime, ili su rođeni na Širokom Brijegu, ili su na njemu službovali, ili su tu stjecali školsko znanje. Nije stoga čudno da puk sve pobijene hercegovačke franjevce štuje kao Širokobriške mučenike te se obično utječe svima njima bez obzira na to gdje su ubijeni.

Da, važna su nam i svjedočenja o milostima, možda čudima, koja je netko dobio po njihovu zagovoru. Znamo da naš narod nije naučio o tome previše brinuti zbog hude povijesti u kojoj se sve donedavno nalazio. Ali sada je drugo vrijeme. Stoga častimo svoje mučenike, pričajmo o njima i neka nam budu uzorima.

Mir vam i dobro!

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesna« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

»Prema odredbama vrhovnog svećenika Urbana VIII., zabranjeno je da sluga Božji, bez prethodnog dopuštenja Svete Stolice, bude predmetom javnoga crkvenog štovanja. Te odredbe nipošto ne priječe privatnu pobožnost sluzi Božjem, niti spontano širenje njegova glasa svetosti ili mučeništva i znakova. (čl. 117, § 1. i 2.)

Ako nije pronađeno nepropisno štovanje, biskup ili njegov ovlaštenik pristupa sastavljanju izjave o neiskazivanju štovanja, tj. izjave kojom se potvrđuje da se odluke Urbana VIII. poštuju. (čl. 119, § 1.)«

Iz Upute *Majka Svetaca*